

Uniformsetikette

Af overrygeplejerske HELGA M. HANSEN, Odense amts og bys sygehus

På adskillige sygehuse er det lidt af et problem for de ledende og undervisende sygeplejersker at få — eller holde gennemført — en passende uniformering. Gennem samtaler med kolleger er jeg gjort bekendt med forskellige synspunkter, og der har ikke været lagt skjul på, at der nok var adskilligt vedrørende uniformen, man kunne ønske anderledes, især med henblik på fodbeklædningen.

Ikke mindst kan der forekomme vanskeligheder, hvor der mangler et uniformsreglement at henvise til. Selv om man er mere tolerant end tidligere og derfor også er varsom med at udstede for mange forordninger, fordi man har erfaring for, at de kan virke sløvende og stik imod hensigten, er det min overbevisning, at der på ethvert hospital, lille som stort, bør være ganske bestemt regler vedrørende uniformeringen, som ikke alene eleverne, men også de nyansatte sygeplejersker skal gøres bekendt med. Nok findes der uskrevne love, men har man ikke et skriftligt reglement at gå efter, vil man forholdsvis ofte komme i den situation at måtte korrigere og vejlede sit personale i uniformsetikette. Tiderne ændrer sig, og gamle regler skal af og til tages op til revision, men jeg er dog stadig af den formening, at sygeplejerskepersonalet må være lige så reglementeret påklædt i spise-stuen som på afdelingen og ikke møde op uden kappe, uden forklæde (hvor dette hører med til uniformen) og med bælte på kjolen i én eller anden afvigende farve eventuelt af et helt andet materiale — eller med en kulørt strikket trøje.

Uniformskultur er sammensat af de to ord uniform, som betyder ensartet, og kultur, der kan defineres som forædling, dannelse. Før Florence Nightingales tid havde man ikke en bestemt hospitalsdragt, men denne reformator og grundlægger af den moderne sygepleje fik som så meget andet

gennemført en ensartet uniform for sine sygeplejersker, og andre lande fulgte siden eksemplet.

Fra Florence Nightingales tid

I »Notes on Nursing« beskriver Florence Nightingale det gamle regimes sygeplejersker sådan: »Kvinderne tyranniseres af deres dragt, så at de enten sjokker eller vralter, værdige ældre damer, der iført krinoline bøjer sig forover . . .«. I Nightingaleskolen var eleverne klædt i en praktisk brun uniform med snehvide kapper og forklæder, der »forhøjer det indtryk af renhed og lys, man fik af salene.«

Senere er man gået over til at tage andre farver i brug, og i dag vil man se engelske sygeplejersker gå i grønne, violette, lyseblå eller mørkeblå kjoler. På et stort engelsk hospital i provinsen oplevede jeg, at skrædere tog mål af både sygeplejersker og elever, så man kunne være sikker på, at uniformen kom til at passe. I England bruger sygeplejerskepersonalet som bekendt stadig sorte strømper og sko til alle uniformer, i modsætning til vore amerikanske kolleger, der kun går med hvide strømper og sko — vel at mærke snøresko.

Herhjemme har det tidligere lejlighedsvis været på tale, at hver kategori skulle gå ind for en ensartet uniform, men så vidt jeg ved, er drøftelserne endt resultatløst. Hvidt, blå og stribet er det foretrukne hos os, og den lille hvide stivede kappe afløste for år tilbage det klædelige, men såre upraktiske slør, og bruges nu næsten overalt. Hvert sygehus har i reglen sin egen uniformsmodel. Den kittelknappede kjole bruges efterhånden af mange sygeplejersker; den er både enkel og praktisk og nem at behandle i vask. Om man foretrækker korte eller lange ærmer, beror nok på, hvilken gren af arbejdet man er beskæftiget med. I reglen

bruger de ledende sygeplejersker vel lange ærmer, medens det for assistenternes vedkommende er mest praktisk med korte.

Et led i helheden: fodbeklædningen

Brugen af strømper er efterhånden blevet ret problematisk. Oprindeligt hørte der strømper til uniformen hele året rundt, men under og efter krigen var der strømpemangel, denne resulterede i, at man var nødsaget til at slække på kravene og lade personalet gå med ankelsokker eller bare ben i skoene. Nu kan vi igen få strømper i ubegrænset mængde, og der er derfor ingen undskyldning for at gå barbenet længere.

Nogle hævder, at det er alt for varmt med nylonstrømper om sommeren, og at disse kun dårligt opsuger fugtighed, så resultatet bliver ømme og ophovnede fødder, der bevirker, at man bliver hurtigere træt af at gå. Der er også elever, som mener, de ikke har råd til at bruge strømper, men mon ikke det beror på, hvor økonomisk man er. Strømper behøver imidlertid ikke at være dyre i brug; netvævede nylonstrømper er jo både stærke og praktiske, og anvender man en god kvalitet, kan de med omhu vare overordentlig længe. Om vinteren kan tynde crepenylonstrømper anbefales som både stærke og behagelige at gå med.

Om at ha' det godt

»Den harmoniske helhed er en betingelse for det gode udseende. — Fødderne, og derfor skoene, er fundamentet.... En funktionel og dermed smuk gang kan kun opnås med en overordentlig fastsiddende sko, der er så rummelig, at tærne kan ligge udstrakt med en bøjelig sål og hælen ikke højere end en officershæl.« Dette er et lille uddrag af gymnastikpædagogen Helle Gotveds omtalte bog »Ha' det godt.« — Jamen så er det vel dette fodtøj, man ser på afdelingen? Desværre nej, ikke på alle ben. Men der er virkelig hospitaler, hvor man holder sig til lukkede sko i bestemte farver, og atter andre, hvor personalet er frit stillet med hensyn til fodbeklædning. Man kan derfor ikke sjældent få at se, at der er sko, som fuldstændig kan ødelægge et ellers godt helhedsindtryk, hvad enten det drejer sig om en uheldig

farve eller det er façonnen, det er galt med. Åbne sko med de rød-lakerede tånegle som blikfang, pastelfarvede dansesko, strandsko med korksål eller træsåler med et par remme over vristen!

I øjeblikket lader smutters til at være et særdeles yndet fodtøj. Det kan vel ikke have medvirket hertil, at de har været annonceret i Tidsskrift for Sygeplejersker som Gloria sygeplejesko? Disse smutters giver absolut ingen smuk gang, ligesom heller ingen formentlig vil finde på at kalde dem praktiske, når man ikke kan gå baglæns uden at risikere at tabe dem. At enkelte sygeplejersker foretrækker at gå i træsko på afdelingen, skal man ikke blive forbavset over. Man kan godt få svaret: »Jamen mine fødder er ikke så gode, og nu har min læge altså anbefalet mig at bruge træsko i stedet for sko.«

I elevernes nye lærebog står et lille afsnit om vejledning af patienterne, som er bemærkelsesværdigt: »Da mange mennesker lider af ligtorne, nedgroede negle og deformerede fødder som følge af uhensigtsmæssigt fodtøj, kan sygeplejersken i forbindelse med fodplejen let få lejlighed til at tale om »fornuftigt og sundt« fodtøj. Det er naturligvis en forudsætning, at sygeplejersken selv benytter gode sko, så hun kan virke som et godt eksempel.«

Mon ikke det ville virke lidt komisk og stik imod hensigten, om man begyndte at undervise sine patienter i brugen af godt og praktisk fodtøj, (og det er jo bl. a. det, vi skal), og man så selv nussede rundt på stuerne i smutters?

Kan man undvære sin vielsesring?

Endnu et hjertesuk skal gælde brugen af smykker på afdelingen. Tidligere har det været holdt i hævd, at der ikke under nogen form måtte bruges smykker til uniformen, men det forekommer mig, at den gamle regel efterhånden mere og mere negligeres, så at det nu er ganske almindeligt, man bærer sin forlovelsesring, vielsesring eller en helt anden ring, guldkæde eller perlekrans til uniformen i arbejdstiden. Ofte vil man se sygeplejerskepersonalet med ur på armen. Jeg kan ikke komme bort fra den idé, at det er uforeneligt med simple hygiejniske regler at have ring på fingeren (og ur på

armen), når man er i tjeneste, ganske særligt, når man er på en kirurgisk afdeling, hvor man under de forskellige procedurer i dagens eller nattens løb kommer i berøring med mangt og meget, der kan sættes i forbindelse med infektionsfare, eventuelt smittespredning. Uanset om man følger hygiejniske forskrifter og hyppigt vasker hænder, kan man ikke se bort fra, at huden under ringen ikke er ren, ej heller ringens inder-side, navnlig da, når ringen sidder så fast, at den »ikke kan tages af«, som man undertiden får at høre. Gælder det samme ikke armbåndsuret?

Det stilfulde slag

Endelig vil jeg gerne lægge et godt ord ind for anskaffelse af kappe eller slag til uniformen, som man allerede bruger det på nogle af landets sygehuse, men vist ikke ret mange.

I dag anvender sygeplejerskepersonalet til udendørs brug oftest strikkede trøjer i forskellige façonner og kulører, eller også tager man slet ingen ting over sig — hvilket nok kan kaldes noget letsindigt, når det er koldt. Det er rart at have en ulden kappe; den er varm og praktisk, bekvem at tage på, og det gør et tiltalende indtryk, at man også udendørs er ensartet påklædt, når det drejer sig om en uniform. Man må jo heller ikke glemme, at både sygeplejersker og elever er med til at vise sygehusets ansigt udadtil, og i betragtning heraf ville det kun være en gevinst, om den strikkede trøje blev ombyttet med et rødt slag eller — om man foretrækker det — en mørkeblå kappe med rødt uldent foer i lighed med den, vore engelske kolleger hyller sig i.

Var det mon ikke en opgave for elevforeningerne at undersøge muligheden for at få en kappe til uniformen? Og kunne vi ikke her i vort blad få lidt at høre om, hvordan

man bærer sig ad på de sygehuse, hvor kappen allerede er en realitet?

Eksemplets magt

»Et soigneret ydre er guld værd«, reklamerer frisørerne. Jeg vil dog i den forbindelse gerne fremhæve, at det først og fremmest er det indre, de gode karakteregenskaber, det kommer an på. (»Hun har et hjerte af guld.«) Men det er også på sin plads at nævne vigtigheden af altid at være velsoigneret, hvilket er prikken over i'et.

Blomster til de ledende sygeplejersker, der går foran som et godt eksempel for deres personale! I kraft af sin stilling udøver den ledende sygeplejerske så stærk en indflydelse på sit personale, at bevidstheden herom må anspore hende til at skænke sin egen uniformsbeklædning større opmærksomhed, end hun ellers umiddelbart ville være tilbøjelig til.

Det er sagt mig, at i USA har sundhedsstyrelsen fastsat bestemte regler for sygeplejerskernes uniformering. Herhjemme har vi ikke direktiver fra oven at rette os efter, men rent umiddelbart får man den tanke, om ikke det ville være nyttigt, om der fandtes visse generelle bestemmelser om, hvilke modeller og farver i sko, man måtte have at vælge imellem. For mig er dette ikke en ligegyldig uniformsdetalje; de små ting tæller også med!

Må jeg sluttelig rette en appel til mine kolleger: Når De nu har læst dette, læg så ikke blot tidsskriftet til side og forhold Dem passiv. Vi er nogle stykker, som her i bladet gerne vil høre andre sygeplejerskers opfattelse af uniformsetiketten og dens betydning, mange har problemerne tæt inde på livet, medens andre måske har kunnet forhindre dem i at opstå — og atter andre har løst dem på én eller anden måde. Af Deres erfaringer kan vi andre drage lære!